

MAGYARORSZÁG ÉS AZ ALGÉRIAI HÁBORÚ: FERHAT ABBASZ BUDAPESTI LÁTOGATÁSA

1960. október 11-én a napilapok hírül adták, hogy Ferhat Abbasz, az Algériai Köztársaság Ideiglenes Kormányának (GPRA – Gouvernement Provisoire de la République Algérienne) elnöke megbeszéléseket folytatott a magyar kormány képviselőivel, majd elutazott Budapestről. A hírek az adott különös jelentőséget, hogy Magyarország *először* vállalta nyilvánosan a harcoló Algériát a nemzetközi szinten képviselő GPRA-val a politikai kapcsolatokat.

A francia alkotmány szerint „tengerentúli három megyét” alkotó Algériában 1954 nyarán maroknyi radikális nacionalista illegalitásban megalakította a Nemzeti Felszabadítási Frontot (FLN – Front de Libération Nationale), és november elsején fegyveres harcot kezdett a gyarmat függetlenségért. 1956 nyarára a nemzeti mozgalom valamennyi pártja és szervezete csatlakozott az FLN-hez. A legnagyobb visszhangot az Algériai Manifesztum Demokratikus Uniója (UDMA – Union Démocratique du Manifeste Algérien) vezetőjének, Ferhat Abbasznak a csatlakozása váltotta ki.

Ferhat Abbasz (1899–1985) a nemzeti mozgalom legnagyobb politikai tapasztalattal rendelkező személyisége. Politikusi karrierjét az 1920-as években kezdte. Ekkor még, s egészen az 1930-as évek végéig, a teljes asszimiláció híve volt, azért küzdött, hogy az algériaiak francia citoyenné váljanak, az ország pedig ne gyarmat legyen, hanem integrálódjon Franciaországba, annak egyik tartományaként. A világháború alatt, leszűrve a korábbi tapasztalatok tanulságát és érzékelve a küszöbönálló változásokat a világban, politikai programja gyökeresen megváltozik.

Az 1943 februárjában szerkesztett Algériai Nép Kiáltványa már az önálló algériai állam megteremtését tűzte ki célul. Erre épül az 1946-ban alapított UDMA programja is. Ugyanekkor ezután is elveti az erőszakos módszereket és a francia alkotmány nyújtotta igen szűk legális keretek között a politikai harc békés eszközeit részesíti előnyben. A francia demokrácia, a francia politika meghonosítására törekszik, s a leendő algériai állam létét is „az új Franciaországgal szabad föderációban” képzei el. (Jellemző, hogy élete végéig nem tanult meg arabul.) Mindvégig azt próbálja megértetni a gyarmati hatalommal – még a felkelés kirobbanása után is egy ideig –, hogy az erőszaknak, a háború kiterjedésének csak gyökeres politikai és szociális reformokkal lehet elejét venni. Kiábrándulása a francia politikai osztályból akkor lesz teljes, amikor az 1956. januári parlamenti választásokon győztes, békét ígérő Szocialista Párt is néhány hónapos habozás után a háborút választja. Ekkor szakít a békés megoldás lehetőségével. Kairóba utazik és bejelenti csatlakozását az FLN-hez.¹ Az 1956. április 25-én tartott sajtóértekezleten kijelenti: „Nincs jogom arra, hogy tárgyaljak Franciaországgal. Ezt egyedül azok tehetik, akik a fegyveres harcot vívják. Pártom és én magam is teljes mértékben támogatjuk az FLN által védelmezett ügyet.”² 1956 és 1958 között sokat utazik, hogy „internacionalizálja” az algériai problémát. Ellátogat az arab országokba, körutat tesz Latin-Amerikában, találkozik Titóval, felszólal az ENSZ-ben.

Az FLN 1958 áprilisában a Tangerben tartott értekezletén – a már független Marokkó és Tunézia egyetértésével és támogatásával – dönt az Algériai Köztársaság Ideiglenes Kormányának a megalakításáról. Ez a nyár folyamán megtörténik. Bejelentésére Kairóban kerül sor szeptember 19-én. A száműzetésben működő kormány elnöke Ferhat Abbasz lesz.

Az arab országok – Libanon kivételével, ahol ekkor amerikai katonák beavatkozását is maga után vonó belpolitikai krízis van – nyomban elismerik. Őket napokon belül követik az ázsiai szocialista országok (Kína, Mongólia, Észak-Vietnam és Észak-Korea), amelyek szintén de jure ismerik el a GPRA-t. A Szovjetunió és az európai szocialista országok üdvözlik a GPRA megalakulását, a szabadságharcosok nagy sikerként értékelik, de sem de jure, sem de facto nem ismerik el. (Az FLN-nel a kezdetektől igen jó kapcsolatot tartó Jugoszlávia sem!)

Az ázsiai szocialista országok döntésüket könnyen meghozhatták, hiszen a nemzetközi politikai életben nem vettek részt, nem voltak tagjai nemzetközi szervezeteknek (pl. ENSZ), Franciaországgal, vagy egyáltalán a nyugati világgal nem volt kapcsolatuk, vagy csak jelentéktelen. Így döntésük nem volt hatással külkapcsolataikra. Ugyanakkor lépésük morális értéke egyáltalán nem lebecsülendő.

Más volt a helyzet a Szovjetunióval és az európai szocialista országokkal. Moszkva mindig óvatosan kezelte az algériai problémát, nemzetközi politikai stratégiájának (leszerelés) rendelte alá, s ebben a szovjet–francia kapcsolatoknak nagy jelentőséget tulajdonított. Arra törekedett, különösen de Gaulle hatalomra jutása (1958. május) után, hogy Franciaország lazítsa kapcsolatait az Egyesült Államokkal, erősödjön külpolitikai önállósága, és minél szorosabb kapcsolatot építsen ki a szocialista országokkal. Ezért nem akarta, hogy a GPRA elismerésével a hidegháború újabb frontját nyissa meg.³

A Szovjetunió mellett ekkor Magyarország van a legkényesebb helyzetben. Egy éve folyik az ENSZ-ben a magyar ügy tárgyalása, s Budapest számára fontos, hogy a befolyásos Biztonsági Tanács-tag Franciaországgal ne romoljanak tovább a kapcsolatok, mert az csak erősítené az ország nemzetközi izoláltságát. Ugyanakkor Magyarország számára nem kevésbé fontos, hogy az egyre gyarapodó el nem kötelezett államok – különösen pedig az arab országok – támogatását elnyerje a közgyűlési szavazáskor.

Ez a delikát helyzet az oka, hogy a magyar kormány kitérő választ ad Ferhat Abbasz szeptember 27-i levelére, amelyben a GPRA vezetője reményét fejezte ki, hogy Magyarország rövidesen követi a Kínai Népköztársaság példáját. A novemberben Kairóban átadott aide-mémoire-ben csupán a következőket olvashatjuk: „A magyar kormány arra törekszik, hogy a mindkét ország szempontjából legkedvezőbb időpontban – amely remélhetőleg mielőbb bekövetkezik – a két ország közötti kapcsolatok realizálódjanak.”⁴ Ugyanakkor a Külügyminisztérium nyomatékosan hangsúlyozza, hogy az aide-mémoire-t átadó ügyvivő „... minden körülmények között úgy irányítsa a beszélgetést, hogy abból az algériai titkár ne értse azt, hogy a magyar kormány elismerte az algériai ideiglenes kormányt, de érezze azt, hogy ezt megtenné, mihelyt a számára kedvezőtlen körülmények felszámolódnának.”⁵ A kedvezőtlen körülmények abban rejlenek – tájékoztatják ugyanitt a nagykövetet –, „hogy a francia kormány határozottan állást foglalt amellett, hogy megszakítja a diplomáciai kapcsolatokat azokkal az államokkal, amelyek az algériai ideiglenes kormányt elismerik. Ez nekünk nem érdekünk, tehát pillanatnyilag nem vagyunk abban a helyzetben, hogy az algériai kormányt elismerhessük.”⁶ Rebbani, a GPRA miniszterelnökségi titkára megértését fejezte ki a magyar kormány álláspontja iránt, és kérte, hogy konkrét anyagi segítséget (fegyver, gyógyszer) nyújtsanak az Algériában harcolóknak.

A magyar kormány eleget tett a kérésnek, és az egyiptomi Vörös keresztet keresztül ruhaneműt, takarókat, élelmiszert, gyógyszert juttatott el a harcoló egységekhez Algériába, FLN által küldött diákokat fogadott (Műszaki Egyetem, Közgazda-

ságtudományi Egyetem). Sőt két ízben az FLN futballcsapatát is vendégül látta, 1959-ben és 1961-ben.

De Gaulle számára hatalomra jutását követően rövid időn belül világhosszá vált, hogy a „papa Algériájának” – ahogyan egyik beszédében a boldog békeidők gyarmatát nevezte – vége. Arra törekedett, hogy tisztességes kivonulást biztosítson Franciaországnak, új típusú kapcsolatokat alakítson ki, amelyek továbbra is biztosítják a francia kulturális és gazdasági jelenlétet az észak-afrikai országokban. Ahhoz, hogy ezt elérje, le kellett győznie az egyre radikalizálódó, majd terrorista eszközöket is felhasználó franciaországi és algériai szélsőjobbokat, amely támogatókra talált a tisztikarban is.

A Szovjetunió és az európai szocialista országok figyelembe vették a francia belpolitikai helyzetet is, amikor a GPRA elismerését mérlegelték. Álláspontjukat de Gaulle lépéseihez igazították, hogy ne szolgáltatassanak érveket vele szemben a szélsőjobboknak.

A tábornok-elnök 1959. szeptember 16-án nyilvánosan elismerte az algériaiak jogát az önrendelkezésre. A következő év nyarán pedig tárgyalásokat kezdett Melunben a GPRA képviselőivel. Moszkva ezt követően ismeri majd el de facto a GPRA-t. Ezt maga Hruscsov jelentette be egy sajtóértekezleten New Yorkban, ahol az ENSZ-közügylésen vett részt, miután többször tárgyalt a GPRA delegációjának vezetőjével, Krim Belkaszem külügyminiszterrel. A tuniszi rádió munkatársának kérdésére a szovjet vezető kijelentette: „Találkozásainkból és beszélgetéseinkből logikusan adódik, hogy mi de facto elismerjük az ideiglenes algériai kormányt.”⁸ Majd azt a nem minden alapot nélkülöző megjegyzést fűzi hozzá, hogy már de Gaulle is elismerte, hiszen tárgyalt vele.

A szovjet pártfőtitkár sajtóértekezletének idején már Moszkvában tartózkodott a GPRA küldöttsége Ferhat Abbasz vezetésével. Az Ideiglenes Kormány hosszabb ideig igen intenzíven készült erre az útra. Szerette volna – az elismerést is magában foglalóan – hivatalossá tenni az addig is meglévő támogatást.

A GPRA-nak igen jó kapcsolatai voltak Kínával, ezért a kínai vezetőket kérték meg, hogy eszközöljenek ki hivatalos meghívást Moszkvából. Meglepetésre azonban hivatalos meghívó csak Pekingből érkezett. Ám a GPRA-delegáció kínai tartózkodása idején (szeptember 29–október 6.) már megtörtént – október 3-án – az elismerés, és visszafelé jövet az egyszerű megállásból néhány napos (október 6–9.) szovjetunióbeli tartózkodás lett.⁹

A látogatás kétségtelenül a GPRA nagy diplomáciai sikere volt, a Szovjetunió eddigi habozását félretéve egyértelművé tette a támogatást, de azt is hangsúlyozta, hogy a megoldást Franciaországgal, de Gaulle-lal egyetértésben kell megtalálni.¹⁰

Október 10-én hétfőn délelőtt a magyar fővárosba érkezett a küldöttség, amelynek tagja volt Lakdar Bentobbal belügyminiszter, Lamine Khene őrnagy, főosztályvezető, Mohamed Benyahia, a miniszterelnök kabinetfőnöke és Ahmed Bumedzel, a Tájékoztatásügyi Minisztérium főosztályvezetője. A Ferihegyi repülőtéren a fogadásukra megjelent Kállai Gyula miniszterelnök-helyettes, Biszku Béla belügyminiszter, Szarka Károly külügyminiszter-helyettes. Jelen volt a szovjet és az egyiptomi nagykövet is.

Kállai Gyula üdvözlő beszédében minden fórumon támogatásáról biztosította a harcoló algériai népet. Az Ideiglenes Kormány nevét viszont egyetlen egyszer sem ejtette ki. Ferhat Abbasz a szocialista országok támogatásának a jelentőségét hangsúlyozta, illetve az algériai és a magyar nép barátságát élte. A fényképes híradás annak

közlésével zárult, hogy „az algériai kormányküldöttség rövid budapesti tartózkodás után továbbutazott hazánkból”.¹¹

Az eredeti terv valóban az volt, hogy a küldöttség még a déli órákban továbbutazik. Erre azonban a megromlott időjárási viszonyok miatt csak másnap, október 11-én délelőtt került sor. A lapok ezen a napon is – és így kétszer – közölték az elutazás hírért.¹² A küldöttség október 10-én délután városnézésen vett részt, este Ferhat Abbasz rádiónyilatkozatot adott, majd Münnich Ferenc miniszterelnökkel vacsorázott a Parlamentben. Másnap délelőtt Kállai Gyula és Biszku Béla a szálláson búcsúzott a vendégektől, és kikísérte őket a repülőtérre.

A megbeszélések középpontjában a GPRA elismerésének a problémája állt: „Ferhat Abbasz a Kállai, Biszku, Szarka elvtársakkal, valamint a parlamenti díszvacsorán folytatott beszélgetéseiben nyíltan és igen határozottan vetette fel az algériai ideiglenes kormány elismerésének szükségességét. Kérte, ha lehet, de facto és de jure ismerjük el kormányukat, mert az óriási erőt kölcsönözne számukra a további harchoz” – olvashatjuk a Külügyminisztérium feljegyzésében.¹³ Mind Münnich Ferenc, mind Kállai Gyula válasza formailag és tartalmilag is az 1958-as választ ismételte meg: „várákozásukban a vendégek nem fognak csalódní”, illetve a kérdést „a magyar kormány vezetői meg fogják vizsgálni”.

A Külügyminisztérium azt javasolta, hogy a kormány egyik tagja külpolitikai témájú beszédben jelentse ki, hogy Magyarország de facto elismerte a GPRA-t. S ezt a részét a beszédnek aide-mémoire formájában juttassák el Kairóba a GPRA-hoz. Ezt a lépést azonban csak a többi európai szocialista országgal egyeztetve, együttesen javasolja megtenni. Erre végül is a háború alatt nem került sor. Az MSZMP Politikai Bizottsága 1961. május 17-i ülésén javasolta, hogy a külügyminiszter vagy a helyettes tegyen egy külpolitikai jellegű nyilatkozatot a GPRA de facto elismeréséről. Hasonlóan a csehszlovákokhoz, akik egy hónappal korábban tettek így.¹⁴

Ez nem történt meg. A kormány a francia kapcsolatokat nem akarta megzavarni. Lépésének ekkor már különösebb jelentősége sem lett volna: az ENSZ-közügyülés 1960 decemberében Algéria önrendelkezése mellett foglalt állást, a francia–algériai tárgyalások folytak, és de Gaulle is egyértelművé tette a szuverén Algéria megeremtését.¹⁵ Végül is az elismerésre – de jure és de facto is – csak a háborút lezáró eviani szerződések aláírása (1962. március 18.) után, április 7-én kerül sor. Később 1962 őszén Mohamed Kemisti külügyminiszter javaslatára ezt a napot jelölik meg a diplomáciai kapcsolatok felvételének hivatalos dátumául is.

Jegyzetek

¹ Ferhat Abbasz politikai pályájáról 1920 és 1956 között ld. *J. Nagy László: A Maghreb-országok felszabadulása (1919–1956)*. Szeged, 1995. 102–113., 130–157.

² *Année politique*, 1956. 183.

³ Ezt fejtegette Szuszlov Ben Keddának, a GPRA szociális ügyek miniszterének Moszkvában 1959-ben. *Mohamed Harbi: Une vie debout. Mémoires politiques* t. 1. 1945–1962. 309. A szerző a hadügyminisztérium, majd a külügyminisztérium munkatársa, 1960-ban a „keleti osztály” (szocialista országok) vezetője.

⁴ Magyar Országos Levéltár (MOL), Külügyminisztériumi iratok (KÜL), Kairói Követség, XIX-J-11-a. 13. doboz 120. ó. e. 2.

⁵ Uo.

⁶ Uo., Vö. Couve de Murville francia külügyminiszter levele a szocialista országok francia külképviselőihez 1958. szeptember 20. Documents diplomatiques français (DDF) 1958. 3. k., Paris, 1993. 396–397.

⁷ Információk a szolidaritási akciókról (dátum nélkül). MOL MSZMP KB Külügyi Osztály iratai 288. f. 32 (1958) 2. ö. e. 27., El Moudjahid, 47. sz. 1959 (június), Népszabadság, 1961. április 26.

⁸ Népszabadság, 1960. október 9.

⁹ Mohamed Harb: i. m. 310., A küldöttség Pekingbe ment, és megállt Moszkvában, ahol megbeszéléseket folytatott a szovjet vezetőkkel.

¹⁰ Ferhat Abbasz: L'autopsie d'une guerre. Paris 1981. 293., El Moudjahid, 1960. október, 71. sz.

¹¹ Népszabadság, 1960. október 11.

¹² A korszak sajtóirányítását jól tükrözi a hír megduplázása. A küldöttség hétfőn érkezett, amikor lapok nem jelentek meg, így lett volna idő a korrigálásra. A közleményt nyilvánvalóan vasárnap kapták meg a szerkesztőségek.

¹³ MOL MSZMP KB Külügyi Osztály iratai 288 f. 32/1960/11. ö. e. 133. Ld. Függelék

¹⁴ MOL MSZMP KB Külügyi Osztály iratai 288 f. 32/1960/11. ö. e. 171. Előterjesztés.

¹⁵ Ferhat Abbasz emlékirataiban – Autopsie d'une guerre – meg sem említi, hogy Budapesten is folytatott megbeszéléseket. 1962 októberében viszont, amikor a hivatalos magyar kormányküldöttséget fogadja, szívélyesen emlékszik vissza budapesti útjára. Külügyi Osztály iratai. Úti jelentés az algériai nemzeti ünnepen részt vett magyar kormányküldöttségtől. 288 f. 32/1962/17. ö. e. 295. Egyébként a francia vezérkarnak Ferhat Abbasz moszkvai és pekingi útjáról készített értékelő jelentése sem tesz említést a budapesti megállóról. Note d'information de l'Etat-major de la Défense nationale. Développement des relations entre F. L. N. et communisme, Paris, 14 octobre 1960 DDF 1960. 2. k. Paris, 1996. 500–504.

Függelék

47/1960.

Másolat*

a VI. Területi Osztály feljegyzéséről

Tárgy: Ferhat Abbas-nak, az Algériai Ideiglenes

Kormány elnökének és kíséretének átutazása

Ferhat Abbas, az Algériai Ideiglenes Kormány vezetője, valamint Lakhdar Bentobbal belügyminiszter, A. Khene, a Belügyminisztérium Politikai Főosztályának vezetője, M. Ben Jahja, a miniszterelnök kabinetfőnöke és Bumenjel, a Tájékoztatási Minisztérium főosztályvezetője hivatalos kínai látogatásuk után néhány napra – hivatalosan – Moszkvába látogattak, Moszkvában – a delegációtól szerzett értesülés szerint – a szovjet kormánnyal folytatott tárgyalások alapján hivatalosan, de facto elismerték az FLN-t, és ígéretet kaptak, hogy a szovjet kormány közvetítésével a többi európai népi demokratikus ország is megfontolás tárgyává teszi a de facto elismerés kérdésének megvizsgálását.

A delegációt eredetileg október 10-én egy órára a magyar kormány részéről Kállai, Biszku és Szarka elvtársak a repülőtéren a technikai leszállás idejére villásreggelin látta vendégül. Az időjárási viszonyok miatt azonban a delegáció csak 11-én folytatta útját.

10-én délután városnézésre, este pedig Münchén Ferenc elvtársnak a delegáció tiszteletére rendezett vacsorájára került sor.

Október 11-én délelőtt Kállai és Biszku elvtársak a delegáció szállásán rövid látogatás keretében búcsúztak el a vendégektől.

A delegációval folytatott beszélgetések és az elhangzott pohárköszöntők alapján megállapítható volt, hogy mind Ferhat Abbas-ra, a delegáció vezetőjére, mind a delegáció többi tagjára igen mély benyomást gyakorolt a kínai és a szovjetunióbeli út.

Ferhat Abbas a diszvacsorán a mellette ülő kínai nagykövetnek kijelentette: a legteljesebb mértékben meg vannak elégedve a kínai vezetőkkel folytatott tárgyalásokkal; maga Mao Ce Tung több mint háromórás kihallgatáson fogadta őket.

Nagy eredménynek tartják, hogy a Szovjetunió de facto elismerte az ideiglenes algériai kormányt. Ferhat Abbas a Kállai, Biszku, Szarka elvtársakkal, valamint a parlamenti díszvacsorán folytatott

beszélgetéseiben nyíltan és igen határozottan vetette fel az algériai ideiglenes kormány elismerésének szükségességét. Kérte, ha lehet de facto és de jure ismerjük el kormányukat, mert ez óriási erőt kölcsönözne számukra a további harchoz. Elmondotta, amennyiben nem látjuk elérkezettnek az időt, hogy de jure is elismerjük őket, úgy egyetértenek azzal is, ha csak de facto ismerjük el kormányukat. Különben sem okoz számukra gondot – mondta Ferhat Abbas –, mert ők most csak missziókat tudnak külföldre küldeni, még nem tudnak felállítani követséget, vagy nagykövetséget. – Ami pedig a franciákat illeti, Ferhat Abbas véleménye szerint nem kell attól tartani, hogy megszakítják a diplomáciai kapcsolatot akkor, ha elismerjük kormányukat. Véleménye szerint a franciák pl. Magyarország viszonylatában sokkal többet veszítenének. Ezt az akciót természetesen csak úgy tudja elképzelni, ha az összes európai szocialista ország egy időben ismerné el az algériai kormányt.

Az elismerés kérdését politikailag azzal támasztotta alá, hogy Franciaország a NATO-n belüli szövetségeseire támaszkodva folytatja a harcot az algériai nép ellen. Itt kiemelte, hogy a franciák számára a fegyvereket és a pénzt elsősorban az Egyesült Államok adják. Ilyen körülmények között az FLN-nek is jogában áll szövetségeseiket és barátokat keresni. Természetes – mondotta –, hogy ezeket elsősorban az ázsiai és afrikai országok, valamint a szocialista tábor országai között találhatják meg. Eddig 18 ország ismerte el kormányukat, köztük olyan nagy államok, mint Kína, Indonézia és most Szovjetunió.

Ferhat Abbas megjegyezte, hogy örömmel küld Magyarországra kormányküldöttséget abban az esetben, ha kormányunk úgy dönt, hogy elismeri az ideiglenes algériai kormányt.

Az Algériai Ideiglenes Kormány elismerésével kapcsolatban Műnnich elvtárs a díszvacsorán megjegyezte: Miniszterelnök úr nem fog csalódni várakozásában. Kállai elvtárs a búcsúlátogatás során megígérte, hogy az elismerés problémáját a magyar kormány vezetői meg fogják vizsgálni.

A beszélgetés során kitűnt, hogy Ferhat Abbas a nagy világpolitikai kérdésekben azonos állásponton van velünk. Véleménye szerint a leszerelés kérdésében a nagyhatalmaknak meg kell egyezniük. A maga részéről reálisnak és megvalósíthatónak tartja a Szovjetunió leszerelési tervét és javaslatait. Természetesen a gyarmati rendszer felszámolásának kérdésében is egyetért velünk. Ennél a kérdésnél részletesebben kifejtette, hogy a franciák illúziókban ringatják magukat az „Algéria-francia koncepciót” illetően. Algériát nem lehet elfranciásítani, az ott élő arabok minden elnyomás ellenére is arabok maradnak.

A. Khene, a Belügyminisztérium Pol. Főosztályának vezetője elmondotta, hogy a politikai pártok feloszlása után kialakult Nemzeti Front szervezetei az egész országot behálózták. Minden városban sejtrendszer alapján építették fel szervezetüket, és Algériában nem történhet semmi, amit a kormány, vagy a vezérkar rövid időn belül nem tudna meg. Ettől a szervezettől a franciák jobban félnek, mint magától a partizán hadseregtől.

Ferhat Abbas ezzel kapcsolatban még elmondotta, hogy az Algériai Kommunista Párt támogatja ugyan az FLN-t, de ugyanakkor annak nem tagja. Ők tárgyaltak az Algériai Kommunista Párttal a Nemzetközi Frontba való belépésükről, de az Algériai Kommunista Párt nem volt hajlandó elfogadni azt a feltételeket, hogy a pártot oszlassák fel, és egyenként lépjenek az FLN soraiba.

Az Algériai Kommunista Párttal kapcsolatban az a probléma – mondta Ferhat Abbas –, hogy az a Francia Kommunista Párt algériai szervezete, és így a tömegek azt elsősorban egy francia politikai csoportosulásnak tekintik. Szerinte az Algériai Kommunista Párt nem túlságosan jelentős politikai erő. Az FLN értékeli az algériai kommunisták és a Francia Kommunista Párt segítségét, de azt csak mint másodrangút tekinti.

Bourgiba tunéziai elnök azon ismert javaslatával kapcsolatban – hogy Algériát csatolják Tunéziához, és azután Tunézia kormánya tárgyalna a franciákkal Algéria érdekében is – Khene főosztályvezető kijelentette, hogy még tanulmányozzák ezt a kérdést és nincs jelenleg kialakult álláspontjuk erre vonatkozóan.

Különben Ferhat Abbas szerint Bourgiba egy fantaszta, rendkívül hiú ember, amerikai beállítottságú politikus. Közé és Nasser közötti ellentétek elsősorban hatalmi versengésre vezethetők vissza.

A delegációra a rövid magyarországi tartózkodás mély benyomást gyakorolt. Elmondották, nem volt elképzelésük arról, hogy Magyarországon milyen pezsgő, lüktető élet folyik, az utcákon mindenütt mosolygó arcú, jóllétozott embereket lehet látni, az üzletek tele vannak áruval, a kirakatok igen rendezettek, s a magyar vezetők szívéllyessége lelkesedéssel töltötte el őket.

Ferhat Abbas azon erőfeszítéseivel kapcsolatban, hogy az Algériai Köztársaság Ideiglenes Kormányát de facto ismerjük el, a következőket jegyezzük meg:

A gyakorlatban az Algériai Ideiglenes Kormány de facto elismerése nemzetközi jog szerint megtörténtnek tekinthető. Ez azzal vette kezdetét, hogy Ferhat Abbas miniszterelnök 1958. szeptember 19-én kelt, Dr. Műnnich Ferenc et.-hoz címzett levelére válaszképpen 1958. december 1-jén kairói nagykövetségünkön keresztül Aide Mémoire-t adunk át Robani-nak, az Algériai Ideiglenes Kormány titkárnak. Ebben ismertetjük azt, hogy a magyar kormány vezetői milyen nyilatkozatokat tettek az algériai nép harcával és az új kormánnyal kapcsolatban. Azóta is rendszeres kapcsolatot tartunk fenn az algériai kormány kairói képviselőivel.

selőjével, továbbá kérésükre sebesülteket gyógyítunk, szakembereket és ösztöndíjasokat oktatunk Magyarországon. A de facto elismerés megnyilvánulásának tekinthetjük Ferhat Abbas legutóbbi magyarországi fogadtatását is. Abbas kérésére tehát most arra van szükség, hogy ezt a de facto elismerést hivatalosan is bejelentsük. Ennek megtételére – figyelembevételével és mérlegelve az esetleges francia reakciót, valamint a többi szocialista ország ezzel kapcsolatos véleményét is – javasoljuk, hogy a magyar kormány egy tagja külpolitikai jellegű beszédében szögezze le, hogy a magyar kormány de facto elismeri az Algériai Ideiglenes Kormányt. A beszédnek ezt a részét Aide Mémoire formájában a kairói nagykövetségünkön keresztül hozzuk az Algériai Ideiglenes Kormány tudomására.

Erre az akcióra azonban csak akkor kerülhet sor, ha előzetes egyeztetés után a többi európai szocialista ország szintén elismerné de facto az Algériai Ideiglenes Kormányt.

Budapest, 1960. október 13.

* MOL MSZMP KB Külügyi Osztály iratai 288 f. 32/1960/11. ő. c. 132–133.

** Helyesen: Nemzeti Front.